

modern social environment. Psychological and pedagogical problems of a rural school]. *Psykholohopedahohichni problemy silskoi shkoly*, 40, 110–114. <https://library.udpu.edu.ua/> [in Ukrainian].

4. Minenko, A. V. (2014). *Vplyv batkivskoi sim' i na protses formuvannia povedinkovoi samorehuliacii dytyny z syndrome Dauna* [The influence of the parental family on the process of forming behavioral self-regulation in a child with Down syndrome]. *Novitni tendentsii suchasnoi pedahohiky ta psykholohii: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Kyiv, 7–8 bereznia 2014 r.) (pp. 93–96). Kyiv: Kyivska naukova orhanizatsiia pedahohiky ta psykholohii. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9814/> [in Ukrainian].

5. Orlov, O. V. (2017). *ABCID: skrynin g povedinky: metodychni posibnyk* [ABCID: Behavior Screening: A Methodological Guide]. Kyiv: Vydavnytstvo «Feniks». https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709063/1/abcd_orlov.pdf [in Ukrainian].

6. Sokolova, H. B. (2018). *Teoretychni osnovy strukturno-funktsionalnoi modeli psykholohichnoho suprovodu shkoliariv iz syndrome Dauna* [Theoretical foundations of the structural-functional model of psychological support for schoolchildren with Down syndrome]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Psykholohichni nauky*, pp. 295–299. <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/issue/view/4> [in Ukrainian].

7. Tsyba, V. (2020). *Sotsiologia osobystosti: systemnyi pidkhid (sotsialno-psykholohichni analiz)* [Sociology of personality: a systemic approach]. Kyiv: MAUP. https://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/ [in Ukrainian].

8. Shevchenko, Yu. (2023). *Osoblyvosti formuvannia sotsialnoi kompetentnosti u ditei iz syndrome Dauna: metodychni rekomendatsii* [Peculiarities of the formation of social competence in children with Down syndrome: methodological recommendations]. Kyiv: Instytut spetsialnoi pedahohiky i psykholohii imeni Mykoly Yarmachenka NAPN Ukrainy. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/.pdf> [in Ukrainian].

9. Avraamenko, O. O., & Kravchuk, N. P. (2023). *Sotsializatsiia osobystosti yak problema mizhdystsyplinarykh doslidzhen* [Socialization of the individual as a problem of interdisciplinary research]. UPU. <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/12290?locale=en> [in Ukrainian].

Матеріал надійшов до редакції 6.10.2025 р.

УДК 371.3:004.8

Тетяна Зорочкіна,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової і спеціальної освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: zvezdochcina@vu.cdu.edu.ua
ORCID ID 0000-0002-6321-0852

Tetiana Zorochkina,

Doctor of Pedagogical Sciences,
professor, head of the Department of Primary and Special Education,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Інна Литвин,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової і спеціальної освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: in.litvin19@vu.cdu.edu.ua
ORCID 0000-0002-8946-1449

Inna Lytvyn,

Candidate of Pedagogical Sciences,
senior lecturer of the Department of Primary and Special Education,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Наталія Суховієнко,

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри початкової і спеціальної освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: chrysantemum14@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-0528-9494

Nataliia Sukhoviienko,

PhD (Pedagogical Sciences),
lecturer of the Department of Primary and Special Education,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Дарина Здір,

викладач кафедри початкової і спеціальної освіти,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

e-mail: zdir.daryna@vu.cdu.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0009-0009-4715-7025>

Daryna Zdir,

lecturer of the Department of Primary and Special Education

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси, Україна

бульв. Шевченка, 81, м. Черкаси, 18031, Україна

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

81 Shevchenka Blvd., Cherkasy, 18031, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ І ДОДАТКІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ

PECULIARITIES OF USING SPECIALIZED SOFTWARE TOOLS AND APPLICATIONS IN WORKING WITH CHILDREN WITH SPEECH DISORDERS

Анотація. У статті узагальнено особливості застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення. Встановлено, що спеціалізовані програмні засоби і додатки для роботи з дітьми, які мають порушення мовлення – це програмні продукти та застосунки, створені безпосередньо для корекції, розвитку та підтримки мовлення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Запропоновано класифікацію спеціалізованих програмних засобів і додатків для дітей з порушеннями мовлення за напрямом логокорекційної роботи (діагностичні, програми для розробки дидактичного лого-корекційного матеріалу, корекційні, розвивальні); за способом доступу (локальні, онлайн, комбіновані) та за функціональним призначенням (для невербальної комунікації та розвитку і корекції мовлення). Схарактеризовано сучасні україномовні спеціалізовані програмні засоби та додатки для роботи з дітьми з порушеннями мовлення. Зокрема, розглянуто засоби для забезпечення невербальної комунікації, такі як «Digital Inclusion» та «EYA», які підтримують альтернативну та додаткову

комунікацію (ААС), дають змогу формувати висловлювання за допомогою піктограм, символів і візуальних підказок, а також забезпечують індивідуалізацію словника та інтерактивні творчі завдання. Серед програм для корекції та розвитку мовлення розглянуто «Домашній Логопед-Intellect», навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого», онлайн-платформу «SpeakTX» та комп'ютерні ігри студії «Логопедійка». Вони спрямовані на розвиток фонетико-фонематичних навичок, мовленнєвого дихання, словникового запасу, граматичної структури та зв'язного мовлення. Визначено, що ефективність використання спеціалізованих програмних засобів у роботі з дітьми з порушеннями мовлення залежить від дотриманням принципів: попередньої діагностики мовленнєвих порушень, індивідуального добору програм та додатків, поетапного ускладнення завдань, поєднання цифрових інструментів із традиційними методами корекційної роботи, врахування психофізіологічних можливостей дитини та залучення батьків до корекційно-розвиткової роботи. Підкреслено, що спеціалізовані програмні засоби не замінюють традиційні методи, а виступають складовою комплексної системи логопедичної допомоги дітям з порушеннями мовлення.

Ключові слова: спеціальна освіта, логопедія, інформаційно-комунікаційні-технології, спеціалізовані програмні засоби, додатки для дітей з порушеннями мовлення, класифікація програмних засобів, діти з порушеннями мовлення.

Abstract. The article generalizes the features of using specialized software and applications in working with children with speech disorders. It is established that specialized software and applications for working with children with speech disorders are software products and mobile applications created specifically for the correction, development, and support of speech in children with speech development impairments. A classification of specialized software and applications for children with speech disorders is proposed according to the direction of speech therapy work (diagnostic programs, programs for creating didactic speech therapy materials, corrective, developmental); by access type (local, online, combined); and by functional purpose (for nonverbal communication and for speech development and correction). Modern Ukrainian-language specialized software and applications for working with children with speech disorders are characterized. In particular, tools for ensuring nonverbal communication, such as Digital Inclusion and EYA, which support alternative and augmentative communication (AAC), allow forming utterances using pictograms, symbols, and visual prompts, and also provide dictionary personalization and interactive creative tasks, are considered. Among programs for speech correction and development, Domashniy Logoped-Intellect, the educational software complex Adaptation-Logo, the online platform SpeakTX, and computer games by the Logopediika studio are reviewed. They are aimed at developing phonetic-phonemic skills, speech breathing, vocabulary, grammatical structure, and connected speech. It is determined that the effectiveness of using specialized software in working with

children with speech disorders depends on adherence to several principles: prior diagnosis of speech disorders, individual selection of programs and applications, gradual task complication, combination of digital tools with traditional correction methods, consideration of the child's psychophysiological capabilities, and involvement of parents in corrective and developmental work. It is emphasized that specialized software does not replace traditional methods but is an integral component of a comprehensive system of speech therapy support for children with speech disorders.

Key words: special education; speech therapy; information and communication technologies; specialized software; applications for children with speech disorders; classification of software; children with speech disorders.

Актуальність дослідження. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є невід'ємною складовою сучасного освітнього процесу. Їх застосування спрямовано на удосконалення освітньої діяльності, підвищення її ефективності, індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу відповідно до потреб кожного здобувача освіти, а також на забезпечення відповідності тенденціям цифровізації суспільства. Сьогодні ІКТ дедалі активніше інтегруються у всі ланки освіти, зокрема й у сферу спеціальної педагогіки, де вони розглядаються як потужний ресурс для підтримки навчання, розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Особливої уваги потребують діти з порушеннями мовлення, для яких інформаційно-комунікаційні технології можуть стати не лише засобом навчання, а й ефективним інструментом корекційно-розвиткової роботи. Використання спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з такими дітьми дає змогу індивідуалізувати навчання, створювати умови для розвитку мовлення, підвищення рівня комунікативної активності та пізнавальної активності.

Проблематика використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема і спеціалізованих програмних засобів та додатків, у корекційно-розвитковій роботі з дітьми, які мають порушення мовлення, знайшла відображення у наукових дослідженнях сучасних науковців. Так, С. Михальська, С. Старик, Т. Докучина аналізували особливості застосування ІКТ у навчанні дітей

з особливими освітніми потребами, підкреслюючи важливість адаптації цифрових ресурсів до їхніх індивідуальних можливостей (Михальська, Старик, Докучина, 2023). Дослідниця О. Ласточкіна зосередила увагу на характеристиці окремих видів інформаційно-комунікаційних технологій, ефективних на різних етапах логопедичної роботи (Ласточкіна, 2018). Загалом науковці відзначають, що застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків є ефективним засобом індивідуалізації навчання та розвитку мовленнєвих навичок дітей із порушеннями мовлення.

Водночас у практиці логопедичної роботи спостерігається недостатня систематизація спеціалізованих програмних засобів та додатків для дітей з порушеннями мовлення, відсутність науково обґрунтованих критеріїв їх добору та рекомендацій щодо ефективного застосування. Більшість наявних програмних продуктів потребує адаптації до вікових, психолінгвістичних і когнітивних особливостей дітей з різними порушеннями мовлення. Це зумовлює необхідність науково-методичного обґрунтування застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення.

Метою статті є теоретичне узагальнення особливостей застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано теоретичні методи аналізу та узагальнення наукової літератури, порівняння й систематизації існуючих програмних засобів і додатків, а також класифікації спеціалізованих ІКТ, що застосовуються у логопедичній практиці.

Результати дослідження. Спеціалізовані програмні засоби і додатки для роботи з дітьми, які мають порушення мовлення – це програмні продукти та застосунки, створені безпосередньо для корекції, розвитку та підтримки мовлення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

У сучасній науковій літературі не існує загальноприйнятої класифікації спеціалізованих програмних засобів і додатків для дітей з порушеннями мовлення, тому у даному дослідженні за основу нами взято класифікацію, запропоновану

О. Ласточкіною, яка виділяє окремі види спеціалізованих програмних засобів відповідно до основних напрямів лого-корекційної роботи: діагностичні, програми для розробки дидактичного лого-корекційного матеріалу, корекційні, розвивальні (Ласточкіна, 2018).

Додатково вважаємо доцільним класифікувати спеціалізовані програмні засоби для роботи з дітьми, які мають порушення мовлення, за способом доступу до програмного продукту на локальні, онлайн та комбіновані. До локальних (офлайн) належать програми, що встановлюються безпосередньо на комп'ютер чи планшет (телефон) і можуть використовуватися без доступу до мережі «Інтернет». Вони забезпечують стабільність роботи та зручні для індивідуальних занять у логопедичному кабінеті або вдома.

Онлайн-засоби функціонують через вебплатформи та потребують постійного або періодичного підключення до інтернету. Їхня перевага полягає у можливості організації дистанційних занять і швидкому доступі до широкого спектра інтерактивних завдань.

Комбіновані (змішані) програмні засоби поєднують можливість використання частини функцій в офлайн-режимі з доступом до оновлень, додаткових матеріалів чи збереження результатів у мережі.

Також пропонуємо виокремити спеціалізовані програмні засоби та додатки за функціональним призначенням, що дає змогу точніше враховувати мовленнєві потреби дитини. Зокрема, виділяємо програми, спрямовані на забезпечення невербальної комунікації, а також засоби для корекції та розвитку мовлення.

До засобів для невербальної комунікації належать програми та додатки, які використовуються у роботі з дітьми, в яких мовленнєву функцію частково або повністю порушено. Такі засоби ґрунтуються на використанні піктограм, символів, жестів, фотографій, візуальних підказок і дають можливість дитині висловлювати свої потреби, емоції та наміри альтернативним способом. Вони сприяють формуванню елементарних мовленнєвих структур, підтримують розвиток розуміння мовлення і є важливими у побудові комунікативної взаємодії.

До програмних засобів для корекції та розвитку мовлення належать додатки та тренажери, орієнтовані на постановку, автоматизацію та диференціацію звуків, розвиток фонематичного слуху, збагачення словникового запасу, мовленнєвого дихання, граматичної структури та зв'язного висловлювання.

Розглянемо детальніше деякі спеціалізовані програмні засоби та додатки та їх функціональне призначення на конкретних прикладах. Невербальну комунікацію забезпечують такі програми як «Digital Inclusion», «EYA» тощо.

«Digital Inclusion» – це перший безоплатний мобільний застосунок українською мовою, спрямований на розвиток і відновлення мовлення, підтримку соціалізації та комунікативної активності дітей і дорослих з розладами аутистичного спектра, алалією, афазією та іншими станами, що ускладнюють вербальне спілкування. Програмний продукт поєднує елементи альтернативної та додаткової комунікації (ААС), індивідуалізованого мовленнєвого тренування та творчих інтерактивних завдань, що робить його універсальним інструментом для реабілітації та навчання (НУШ, 2021).

Функціонально застосунок складається з двох основних модулів: комунікативного («Слова») та творчого («Творчість»). Комунікативний модуль забезпечує формування висловлювань на основі візуально представлених лексичних одиниць. Користувач має змогу обирати слова з тематичних категорій (наприклад, «Сім'я», «Гігієна», «Здоров'я», «Харчування», «Транспорт» тощо) та поєднувати від одного до десяти слів у смислові послідовності для побудови простих речень. Кожне слово супроводжується зображенням та озвученням, що підсилює зорово-слухову асоціацію. Передбачено можливість регулювання гучності мовленнєвого супроводу, а також видалення вибраних слів у процесі побудови висловлювання. Словник застосунку має універсальну та індивідуальну частини. Універсальна частина містить базові лексичні одиниці, доступні всім користувачам, тоді як індивідуальна дає змогу додавати нові слова, створювати власні категорії та адаптувати словниковий склад відповідно до потреб конкретної дитини. Така персоналізація є важливою для підтримки мотивації та забезпечення відповідності інструменту реальним комунікативним ситуаціям (НУШ, 2021).

Другий модуль – «Творчість» – представлено набором розмальовок різного рівня складності. Цей компонент спрямовано на розвиток дрібної моторики, творчого мислення та емоційної регуляції. Частина композицій містить мотиви української культурної спадщини та елементи традиційних орнаментів, що сприяє залученню дитини до національного культурного контексту. Застосунок доступний на різних платформах (Android, iOS, персональні комп'ютери), що забезпечує гнучкість використання у домашніх умовах, освітньому просторі, на заняттях із корекційними педагогами, логопедами чи психологами. Важливою характеристикою продукту є його інклюзивна спрямованість: користуватися ним можна у будь-який момент і в будь-якому середовищі, що розширює можливості комунікації з оточенням та сприяє формуванню позитивного мовленнєвого досвіду (НУШ, 2021).

«EYA» – це подібний спеціалізований програмний засіб альтернативної та додаткової комунікації (AAC), розроблений для дітей з тяжкими порушеннями мовлення та моторики. Ідея створення застосунку виникла на основі реального запиту: у розробника була необхідність забезпечити можливість повноцінної комунікації для власної дитини з дитячим церебральним паралічем, яка зберігає високий рівень інтелектуального розвитку, але не може здійснювати мовленнєву артикуляцію та контроль рухів. На практиці це відображає типову проблему дітей із комплексними порушеннями, коли мовленнєвий намір сформований, але немає інструменту для його вираження. В основу EYA покладено використання мультимодальних засобів комунікації з домінуванням візуально-кодових структур (піктограм, фотографій, символів), що дають змогу дитині формувати висловлювання у доступній формі. Особливістю застосунку є інтелектуальна адаптивність: система автоматично змінює набір доступних слів та фраз відповідно до контексту взаємодії (місце перебування користувача, час доби, історія попередніх комунікативних запитів). Це дає можливість забезпечити природність і ситуативність спілкування, що є критично важливим для підтримки становлення мовленнєвої активності. Застосунок передбачає персоналізацію комунікативного словника: батьки, педагоги або асистенти педагогів можуть додавати власні

зображення, створювати тематичні набори, адаптувати фрази під навчальні чи побутові ситуації. Крім того, у програму інтегровано алгоритми машинного навчання, що вдосконалюють рекомендації на основі частоти та контексту вибору користувача. ЕУА також підтримує імпорт навчальних матеріалів (наприклад, сканування сторінок підручника з подальшим автоматичним формуванням словника теми), що розширює його застосування у початковій та інклюзивній освіті (KRV Media, 2022).

Серед програмних засобів для корекції та розвитку мовлення з україномовним інтерфейсом, яких на сучасному етапі незначна кількість, треба виокремити програму «Домашній Логопед-Intellect», навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого», онлайн-платформа «SpeakTX» та комп'ютерні ігри від студії «Логопедійка».

Комп'ютерна програма «Домашній Логопед-Intellect» є інноваційним засобом стимуляції мовленнєвого та інтелектуального розвитку дітей із використанням високочастотного звукового впливу, що активізує природну мозкову діяльність. Авторкою програмного продукту є Влада Тарасенко – українська дослідниця, засновниця мережі центрів дефектології. Розробка ґрунтується на успішному досвіді застосування програми «Електронне вухо». Програму «Домашній Логопед-Intellect» призначено для стимуляції мовленнєво-слухової зони мозку, що особливо важливо в умовах переважання зорових стимулів у сучасних дітей. Ефективність програми підтверджено низкою позитивних змін у дітей: збагаченням словникового запасу; удосконаленням фонетико-фонематичних навичок і самоконтролю мовлення; покращенням розуміння зверненого мовлення; підвищенням концентрації уваги на мовленнєвих стимулах; розвитком дрібної та загальної моторики (Ласточкіна, 2019).

Комп'ютерний україномовний навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого» (вітчизняна розробка, 2006 р.) є спеціалізованим програмним засобом, призначеним для використання на уроках української мови з метою удосконалення мовленнєвих умінь дітей із важкими порушеннями мовлення. До складу комплексу входять матеріали для роботи з 38 фонемами сучасної української мови, кожній з

яких відповідає окремий розділ із системою вправ, структурованих за чотирма етапами, що забезпечують поступовий розвиток мовлення першокласників. Така побудова програми сприяє ефективній організації навчального процесу у добукварний, букварний та післябукварний періоди навчання в спеціальних школах для дітей із ТПМ. Комплекс містить розвивальні та корекційні вправи, які можуть бути використані на різних етапах навчальної діяльності – від засвоєння знань до їх закріплення, систематизації та узагальнення (Ласточкіна, 2018).

SpeakTX – це сучасна інтерактивна платформа для логопедичних занять, яка містить комплекс вправ, розроблених досвідченими фахівцями з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. Її перевагою є можливість роботи на різних пристроях незалежно від місцезнаходження користувача, що забезпечує доступність і гнучкість у використанні. Платформа пропонує широкий спектр інтерактивних завдань, спрямованих на розвиток мовних і мовленнєвих навичок, удосконалення граматичних структур, навичок письма й читання. SpeakTX дає змогу логопедам формувати індивідуальні програми корекції, обираючи з великої кількості вправ ті, що найбільш відповідають потребам дитини. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності логопедичної допомоги, розвитку комунікативних умінь і впевненості дитини у власних можливостях (SpeakTX, н.д.).

Комп'ютерні ігри студії «Логопедійка» поєднують елементи гри та навчання, що робить процес корекції мовлення захопливим і результативним. Їх створено на основі психолого-педагогічних принципів ігрової діяльності, індивідуалізації навчання, візуалізації та зворотного зв'язку. Ігри спрямовано на постановку та автоматизацію звуків, розвиток фонематичного слуху, лексико-граматичних умінь і зв'язного мовлення, що робить їх ефективним інструментом у роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення (Студія «Логопедійка», н.д.).

У цілому аналіз спеціалізованих програмних засобів і додатків свідчить, що їх ефективність у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення, залежить від дотримання певних методичних і організаційних вимог. Насамперед важливим є принцип індивідуалізації корекційно-розвиткової допомоги. Добір спеціалізованих

програмних засобів і додатків має базуватися на результатах попереднього логопедичного обстеження, визначенні провідного порушення мовлення, рівня сформованості фонематичних процесів, артикуляційної моторики, словникового запасу і т.д.. Відповідність програмного засобу актуальним потребам дитини забезпечує цілеспрямованість і результативність корекційного впливу.

Не менш важливою є вимога поступового ускладнення завдань. Спеціалізовані програмні засоби повинні підтримувати принцип від простого до складного: від звуконаслідувань – до відтворення ізольованих звуків, від складів – до слів, фраз і зв'язних висловлювань. Завдання мають добиратися з урахуванням зони найближчого розвитку дитини, забезпечуючи оптимальний рівень складності, що стимулює активність і не викликає емоційного перенапруження.

Істотне значення має поєднання цифрових інструментів із традиційними методами логопедичної роботи. Програмні засоби не повинні замінювати живу взаємодію, артикуляційні, дихальні та пальчикові вправи, сенсомоторні техніки. Найвищих результатів можна досягти за умови використання програмних засобів як складника комплексної системи корекції, у якій логопедичні комп'ютерні програми та платформи виконують функції тренування, автоматизації й візуальної підтримки. Вони не є самодостатнім інструментом корекції, проте виступають ефективним компонентом цілісної системи логопедичної допомоги.

Організація роботи зі спеціалізованими програмними засобами має враховувати психофізичні можливості дитини. Оптимальна тривалість заняття з використанням цифрового інструменту для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку становить 10–20 хвилин у складі комбінованого логопедичного заняття. Доцільним є чергування різних форм діяльності: робота з програмою – мовленнєва гра – рухова пауза – тренування у вербальній взаємодії. Це сприяє збереженню працездатності, підтримці уваги та запобіганню перенавантаженню нервової системи.

Важливим аспектом застосування програмних засобів є залучення батьків та інших дорослих, які супроводжують дитину. Використання спеціалізованих додатків має виходити за межі логопедичного кабінету та застосовуватися вдома.

Для цього фахівець має надавати батькам чіткі інструкції, добирати доступні для домашнього застосування вправи, контролювати динаміку та коригувати завдання відповідно до результатів.

Отже, методика застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення, ґрунтується на таких ключових принципах: попередня діагностика мовленнєвих порушень і визначення індивідуального маршруту корекції; добір програмних засобів відповідно до віку, типу мовленнєвого порушення та можливостей дитини; поєднання цифрових інструментів із традиційними методами логопедичного впливу; поступове ускладнення завдань та поетапність формування мовленнєвих навичок; організація діяльності з урахуванням темпу й тривалості працездатності дитини; залучення сім'ї до підтримки і закріплення мовленнєвих навичок у природному комунікативному середовищі.

Також ефективність застосування ІКТ у корекційній роботі залежить від підготовленості педагогів і батьків до їх використання. Серед провідних труднощів можна виокремити недостатній рівень цифрової компетентності логопедів, обмежений доступ до якісних україномовних програмних ресурсів, а також ризик формування залежності дитини від екранних стимулів за умови неправильного дозування та організації корекційно-розвиткового процесу. Тому важливим є створення системи підготовки фахівців до використання спеціалізованих ІКТ.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування спеціалізованих програмних засобів і додатків у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення, виступає важливим інструментом модернізації корекційно-розвиткової допомоги та підвищення її ефективності. Представлені у дослідженні програмні продукти, зокрема засоби альтернативної та додаткової комунікації («Digital Inclusion», «EYA») та платформи, орієнтовані на корекцію мовлення («Домашній Логопед-Intellect», «Адаптація-Лого», SpeakTX, ігри студії «Логопедійка»), демонструють потенціал для розвитку комунікативних навичок, автоматизації звуків, формування лексико-граматичних структур та стимуляції мовленнєвої активності. Їх застосування дає змогу не лише урізноманітнити форми

організації логопедичних занять, а й створити індивідуалізоване розвивальне середовище, яке відповідає психофізичним можливостям та мовленнєвим потребам конкретної дитини. Водночас спеціалізовані програми та додатки не можуть бути розглянуті як самодостатня форма корекційної роботи. Вони повинні інтегруватися у комплексну систему логопедичної допомоги разом із традиційними методами, сенсомоторними та артикуляційними вправами, живою вербальною взаємодією. Перспективним напрямом подальших досліджень є створення адаптивних україномовних цифрових ресурсів та формування методичних рекомендацій щодо їх інтеграції в індивідуальні та групові корекційні програми для дітей з порушеннями мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михальська, С., Старик, С., & Докучина, Т. (2023). «Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами». *Освіта. Інноватика. Практика*, Том 11, № 10, с. 101–105. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-015>
2. Ласточкина, О. В. (2018). Використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності логопеда. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*, 2018, Вип. 12, с. 169–178.
3. НУШ. (2021, 8 липня). 9 безплатних додатків для навчання і спілкування дітей з інвалідністю. <https://nus.org.ua/2021/07/08/9-bezplatnyh-dodatkov-dlya-navchannya-i-splkuvannya-ditej-z-invalidnistyu/>
4. KRV Media. (2022). Український застосунок ЕҮА для дітей із порушеннями мовлення. <https://krv.media/ukrainskyi-zastosunok-eya-dlia-ditei-iz-porushenniamy-movlennia/>
5. Ласточкина, О. В. (2019). Сучасні програмові розробки, що використовуються на різних етапах логопедичного впливу. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*, 2(18). <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2019-2-18-17>
6. SpeakTX. (н.д.). *Логопедична платформа*. Отримано 25 жовтня 2025 р. <https://speaktx.com/uk/головна-сторінка/>
7. Чулак, Л. (н.д.). Студія «Логопедійка». <https://logopedijka.blogspot.com/>

REFERENCES

1. Mykhalska, S., Staryk, S., & Dokuchyna, T. (2023). Osoblyvosti vykorystannia informatsiinykh ta komunikatsiinykh tekhnolohii u roboti z ditmy z osoblyvymy osvitimy potrebamy [Features of using information and communication technologies in working with children with special educational needs]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 11(10), 101–105. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-015> [in Ukrainian].
2. Lastochkina, O. V. (2018). Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti lohopedya [Use of computer technologies in professional activity of a speech therapist]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity. Pedahohichni nauky*, 12, 169–178. [in Ukrainian].
3. NUSH. (2021, July 8). 9 bezplatnykh dodatkov dlia navchannia i spilkuvannia ditei z invalidnistiu [9 free applications for learning and communication for children with disabilities]. <https://nus.org.ua/2021/07/08/9-bezplatnyh-dodatkov-dlya-navchannya-i-spilkuvannya-ditej-z-invalidnistyu/> [in Ukrainian].
4. KRV Media. (2022). Ukrainyskyi zastosunok EYA dlia ditei iz porushenniamy movlennia [Ukrainian application EYA for children with speech disorders]. <https://krv.media/ukrainskyi-zastosunok-eya-dlia-ditei-iz-porushenniamy-movlennia/> [in Ukrainian].
5. Lastochkina, O. V. (2019). Suchasni prohramni rozrobky, shcho vykorystovuiutsia na riznykh etapakh lohopedychnoho vplyvu [Modern software developments used at different stages of speech therapy influence]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia "Pedahohika i psykholohiia"*, 2(18). <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2019-2-18-17> [in Ukrainian].
6. SpeakTX. (n.d.). Platforma dlia lohopedii [Speech therapy platform]. Retrieved October 25, 2025, from <https://speaktx.com/uk/ГОЛОВНА-СТОРІНКА/> [in Ukrainian].
7. Chulak, L. (n.d.). Studiia «Lohopediika» [Studio «Lohopediika»]. <https://logopedijka.blogspot.com/> [in Ukrainian].

Матеріал надійшов до редакції 2.10.2025

УДК 378.4 (477):376-056.24

Євгеній Коломієць,

аспірант відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

e.kolomiiets@kklp.edu.ua